

ETELÄ-POHJANMAAN KÄRÄJÄOIKEUS
Keskuskatu 21
60100 SEINÄJOKI

LAUSUNTO
12.12.2016

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Asia: Luonnos käräjäoikeusverkoston kehittämistä koskevaksi hallituksen esitykseksi 18.11.2016
Viite: Kutsu kuulemistilaisuuteen 31.10.2016, OM 3/31/2016

Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Käräjäoikeus viittaa 16.5.2015 antamaansa lausuntoon oikeusministeriön työryhmän mietinnöstä ”Käräjäoikeusverkoston kehittäminen” (OM:n mietintöjä ja lausuntoja 14/2015). Tuossa lausumassa mainitut seikat koskien käräjäoikeusverkoston uudistamista ylipäänsä pitävät edelleen paikkaansa. Vuoden 2010 rakenneuudistuksen vaikutuksia ei ole riittävästi selvitetty. Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus katsoo edelleen, ettei näin merkittävää uudistusta tulisi toteuttaa ilman kattavia ja perusteellisia selvityksiä aikaisemman uudistuksen vaikutuksista. Tuomioistuinverkoston mahdollinen uudistaminen tulisi jättää perustettavalle Tuomioistuinvirastolle, jonka tehtäviin luontevasti kuuluisi tämänkaltainen harkinta ja valmistelu.

Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeutta koskevia uudistusehdotuksia ovat sivuistuntopaikkojen lakkauttaminen ja summaaristen riita-asioiden keskittäminen tiettyihin käräjäoikeuksiin. Koska summaaristen riita-asioiden keskittämistä valmistelevalle työryhmälle mietinnöstä kuullaan myöhemmin erikseen, tässä lausumassa otetaan kantaa ainoastaan istuntopaikkojen lakkauttamiseen.

Istuntopaikkojen lakkauttaminen

Ehdotuksen mukaan nykyisistä Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeuden neljästä sivuistuntopaikasta lakkautettaisiin kolme: Alajärvi, Alavus ja Kauhajoki. Ainoastaan Kauhavalla säilyisi sivuistuntopaikka. Ehdotuksessa istuntopaikkojen lakkauttamista on perusteltu istuntopaikkojen vähäisellä käytöllä, puutteilla niiden turvallisuudessa ja tulevaisuuden teknisen varustelutason edellyttämällä suurilla investointitarpeilla.

Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus pitää turvallisuusnäkökohtia ja AIPA:n vaatimia tulevaisuuden investointitarpeita varten otettavina seikkoina kaikkien kolmen lakkautettavaksi esitetyn istuntopaikan osalta. Erityisesti Alajärven ja osittain myös Alavuden istuntopaikan osalta lakkauttamista puoltaa myös suhteellisen vähäinen käyttöaste. Kauhajoen istuntopaikan käyttöastetta sen sijaan ei voida pitää vähäisenä, Kauhajoella järjestetään istuntoja viikoittain ja keskimäärin 5 - 6 istuntopäivää kuukaudessa.

Käräjäoikeus ei sinänsä vastustaisi Alajärven, Alavuden ja Kauhajoen istuntopaikkojen lakkauttamista, mikäli lakkauttamisesta todennäköisesti aiheutuvat haitat pystyttäisiin muilla keinoilla torjumaan. Istuntopaikkojen, erityisesti Kauhajoen istuntopaikan, lakkauttaminen tulisi aiheuttamaan ongelmia istuntosalikapasiteetin suhteen. Tämä heijastuu väistämättä käräjäoikeuden käsittelyaikoihin. Vielä merkittävämpi ongelma on oikeusturvan

saatavuuden heikentyminen ja rikosasioissa asianosaisten poissaolojen aiheuttamat istuntojen peruuntumiset. Pitkät etäisyydet ja heikot liikenneyhteydet tai niiden puuttuminen kokonaan tulevat väistämättä heikentämään asianosaisten mahdollisuuksia osallistua käräjäoikeuden istuntoihin. Tämä heikentää kansalaisten oikeusturvaa ja asettaa heidät asuinpaikan perusteella keskenään eriarvoiseen asemaan. Rikosasioissa istuntopaikkojen vähentäminen lisää asiaosaisten ja todistajien poissaoloja, mikä aiheuttaa tarpeettomia istuntojen peruutuksia. Käräjäoikeus pitää kyseenalaisena, voidaanko aiheutuvia haittoja poistaa sähköistä asiointia ja videokuulemisen mahdollisuutta lisäämällä, kuten luonnoksessa on katsottu. Joka tapauksessa on selvää, että näitä mahdollisia uudistuksia koskevia päätöksiä ei ole tehty tai edes perusteellisesti selvitetty. Tämän vuoksi myöskään näin laajamittaiseen istuntopaikkojen karsimiseen ei tulisi ainakaan tässä vaiheessa vielä ryhtyä.

Edellä mainituilla perusteilla käräjäoikeus esittää lausuntonaan, että ainakin Kauhajoen ja Alavuden istuntopaikkojen osalta päätöstä lakkauttamisesta lykätään siihen saakka, kunnes oikeudenkäyntimenettelyjen, kuten videokuulemismahdollisuuden kehittämistä koskevat päätökset on tehty. On myös huolehdittava, että videoneuvottelulaitteiden ja -tilojen verkosto on tosiasiaassa valmiina ja käytössä myös haja-asutusalueilla.

Laamanni

Riku Jaakkola